

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 366/2020-49

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. októbra 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a Miloša Maďara prerokoval prijatú ústavnú sťažnosť sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátskou kanceláriou URBAN STEINECKER GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s. r. o., advokátska kancelária, Havlíčkova 16, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Ondrej Urban, MBA, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 2 CbZm 19/2018 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 1 Zm 633/2013) a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa

čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 2 CbZm 19/2018 porušené boli.

2. Okresnému súdu Bratislava V prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 2 CbZm 19/2018 konal bez zbytočných prietahov.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadosťučinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré mu je Okresný súd Bratislava V povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava V je povinný nahradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 450,29 € (slovom štyristopäťdesiat eur a dvadsaťdeväť centov) na účet jeho právneho zástupcu advokátskej kancelárie URBAN STEINECKER GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s. r. o., advokátska kancelária, Havlíčkova 16, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti [REDAKOVANÉ] nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania a sťažnostná argumentácia

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 366/2020-20 z 28. júla 2020 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva

na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 CbZm 19/2018 [pôvodne vedenom pod sp. zn. 1 Zm 633/2013 (ďalej aj „napadnuté konanie“)]. Vo zvyšnej časti, t. j. v časti namietaného porušenia čl. 47 Charty základných práv Európskej únie ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že v napadnutom konaní vedenom okresným súdom má sťažovateľ právne postavenie odporcu v 4. rade. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti upriamuje pozornosť na neprimeranú dĺžku napadnutého konania, ktoré dosiaľ nie je právoplatne skončené, a to ani po viac ako šiestich rokoch a ôsmich mesiacoch od jeho začatia, pričom okresný súd viac ako šesť rokov a tri mesiace nerozhodol o jeho námietkach podaných proti zmenkovému platobnému rozkazu sp. zn. 1 Zm 633/2013 zo 14. januára 2014. Konanie okresného súdu sťažovateľ označuje za „*zjavne nesústreďené, neefektívne a neúčinné*“.

3. Sťažovateľ okresnému súdu vytýka, že dosiaľ nerozhodol ani o jeho návrhu na prerušenie napadnutého konania, ktorý okresnému súdu adresoval 13. júla 2015. V rámci svojej argumentácie sťažovateľ podotýka, že v prípade napadnutého konania ide o zmenkové konanie, ktoré má charakter skráteného konania a jeho osobitným znakom je dôsledné uplatňovanie koncentračného princípu, v zmysle ktorého môže konajúci súd preskúmať len námietky podané v lehote troch dní od doručenia zmenkového platobného rozkazu, pričom námietky predstavujú jediný procesný prostriedok, ktorým možno zabrániť účinkom zmenkového platobného rozkazu. Podľa názoru sťažovateľa mal okresný súd v podaných námietkach z 3. februára 2014 k dispozícii všetky jeho argumenty proti zmenkovému platobnému rozkazu, a teda mal dostatočný časový priestor na zistenie skutkového a právneho stavu ako podkladu potrebného pre vydanie meritórneho rozhodnutia. Sťažovateľ zároveň dopĺňa, že je jediným účastníkom konania na strane odporcu, keďže vo vzťahu k ostatným odporcom už okresný súd právoplatne rozhodol.

4. Podľa názoru sťažovateľa nie je napadnuté konanie právne ani fakticky zložitú, pretože ide o druh sporovej veci, ktorá tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti okresného súdu ako súdu vecne príslušného na konanie v sporoch týkajúcich sa zmeniek, šekov alebo iných cenných papierov vrátane sporov týkajúcich sa zmenkových protestov pre obvod Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“). Rovnako nebola neprimeraná dĺžka napadnutého konania spôsobená správaním sťažovateľa, ktorý je v konaní aktívnou stranou sporu, ale len neefektívnym postupom okresnému súdu.

5. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí jeho ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie vydal nález, ktorým vysloví:

„1. Základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené v zmysle čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v spojení čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 47 Charty základných práv Európskej únie, konaním a postupom Okresného súdu Bratislava V, v súdnom konaní vedenom pod spis. zn. 1 Zm 633/2013 porušené bolo.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje Okresnému súdu Bratislava V, aby v konaní vedenom pod spis. zn. 1 Zm 633/2013 konal bez zbytočných prieťahov.

3. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie vo výške 10.000 EUR, ktoré je Okresný súd Bratislava V povinný uhradiť sťažovateľovi do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava V je povinný nahradiť sťažovateľovi náhradu trov konania a trov právneho zastúpenia, a to vo výške 675,43 € na bankový účet právneho zástupcu sťažovateľa do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

6. V súvislosti s oznámením ústavného súdu o prijatí ústavnej sťažnosti sťažovateľa na ďalšie konanie predsedníčka okresného súdu vo vyjadrení sp. zn. Spr. 3346/2020 z 21. septembra 2020 súhlasila s upustením od ústneho prejednanja ústavnej sťažnosti

a k jej obsahovej stránke uviedla, že okresný súd v napadnutom konaní postupoval v zásade plynulo od začatia konania v roku 2013 až do júna 2018. Vychádzajúc z chronológie vykonaných úkonov, predsedníčka okresného súdu konštatovala, že procesné úkony boli okresným súdom realizované v časovom rozmedzí niekoľkých mesiacov, pričom z údajov vedených v súdnom registri vyplýva, že súdny spis bol 16. apríla 2018 pridelený a 3. októbra 2018 fyzicky odovzdaný novému zákonnému sudcovi [REDACTED]. Po tomto dátume sa v súdnom registri nenachádza žiaden záznam. K asistentke senátu sa predmetný spis dostal až 22. júla 2020 s tým, že posledným zažurnalizovaným podaním v spise bolo vyjadrenie sťažovateľa vo veci samej doručené okresnému súdu 25. júla 2018.

6.1 Predsedníčka okresného súdu poukázala na skutočnosť, že rozhodnutím disciplinárneho senátu zo 17. júna 2020 bol zákonnému sudcovi [REDACTED] dočasne pozastavený výkon funkcie sudcu v súvislosti s jeho dlhodobou pretrvávajúcim konaním v rozpore s procesnými predpismi, statusovými zákonmi a s etickými pravidlami správania sa sudcu. Zákonný sudca dlhodobo nereagoval na výzvy predsedníčky okresného súdu na predloženie spisov, resp. vyjadrení k ústavným sťažnostiam v iných veciach, pričom predmetný spis sa až do jeho komisionálneho odobratia 22. júla 2020 nachádzal v jeho uzamknutej kancelárii. Po nahliadnutí do spisu bolo zistené, že je v ňom založený vypracovaný, no sudcom nepodpísaný koncept rozhodnutia o návrhu sťažovateľa na prerušenie konania bez toho, aby bol daný pokyn kancelárii súdu na expedovanie tohto rozhodnutia. V dôsledku zmeny rozvrhu práce bola vec 4. augusta 2020 pridelená novému zákonnému sudcovi.

6.2 Na záver predsedníčka okresného súdu uznala, že od 3. októbra 2018 až dosiaľ je ústavná sťažnosť dôvodná, keďže zákonný sudca zrejme vedome svojím nezodpovedným prístupom k plneniu základných povinností spôsobil namietané prieťahy v konaní.

6.3 Sťažovateľom požadovanú výšku finančného zadosťučinenia v sume 10 000 € však predsedníčka okresného súdu považovala za neprimeranú a neopodstatnenú.

7. Sťažovateľ reagoval na vyjadrenie okresného súdu replikou doručenou ústavnému súdu 6. októbra 2020, v ktorej opakovane poukázal na aktuálne trvajúcu nečinnosť okresného súdu a zdôraznil, že predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení uvádza zavádzajúce skutočnosti týkajúce sa vykonaných úkonov v namietanom konaní. Sťažovateľ

dôrazne poznamenal, že v jeho právnej veci nebol dosiaľ vykonaný jediný úkon, a to ani po zmene zákonného sudcu v auguste 2020, pričom okresnému súdu doručil niekoľko podaní vo veci samej, na ktoré však okresný súd žiadnym spôsobom nereflektoval. V súvislosti s priznaním finančného zadosťučinenia odkázal na viaceré rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“).

7.1 Sťažovateľ súčasne vyjadril nesúhlas s upustením od ústneho pojednania ústavnej sťažnosti a trval na svojej osobnej prítomnosti a prítomnosti právneho zástupcu na ústnom pojednávaní. Na základe výzvy ústavného súdu však sťažovateľ vo vyjadrení z 8. októbra 2020 už súhlas s upustením od ústneho pojednávania udelil, pričom zopakoval identické skutočnosti týkajúce sa absolútnej nečinnosti okresného súdu ako v doručenej replike, ktoré označil za „*nové rozhodné podstatné skutkové okolnosti*“.

8. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

K obsahu súdneho spisu okresného súdu v napadnutom konaní

9. Ústavný súd z obsahu ústavnej sťažnosti, ako aj zo spisového materiálu predloženého okresným súdom zistil tieto relevantné skutočnosti o doterajšom priebehu napadnutého konania:

Okresnému súdu bol 6. augusta 2013 predložený návrh obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] – [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „navrhovateľ“), na zaplatenie špecifikovanej zmenkovej pohľadávky spolu s návrhom na vydanie zmenkového platobného rozkazu uplatnený proti odporcom v 1., 2. a 3. rade a proti sťažovateľovi ako odporcovi v 4. rade.

Okresný súd vydal 14. januára 2014 zmenkový platobný rozkaz sp. zn. 1 Zm 633/2013, ktorým bol sťažovateľ a odporcovia v 1. až 3. rade zaviazaný spoločne a nerozdielne uhradiť navrhovateľovi požadovanú zmenkovú sumu spolu s príslušenstvom.

Proti predmetnému zmenkovému platobnému rozkazu podal sťažovateľ 3. februára 2014 námietky.

Okresný súd uznesením z 1. apríla 2014 ustanovil v konaní prekladateľku, ktorú v priebehu namietaného konania opakovane žiadal o preklad listín zo slovenského do nemeckého jazyka.

Uznesením z 29. júla 2014 okresný súd zamietol návrh odporcu v 3. rade na odpustenie zmeškania lehoty na podanie námietok proti zmenkovému platobnému rozkazu. Okresný súd následne uznesením zo 17. apríla 2015 odmietol námietky odporcu v 3. rade proti zmenkovému platobnému rozkazu ako oneskorene podané.

Sťažovateľ okresnému súdu doručil 24. júla 2015 návrh na prerušenie napadnutého konania až do právoplatného skončenia konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 1 CbZm 241/2014.

Okresný súd predložil 26. októbra 2015 vec krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní odporcu v 3. rade namierenému proti uzneseniu zo 17. apríla 2015, ktoré krajský súd uznesením sp. zn. 3 CoZm 126/2015 z 29. januára 2016 ako oneskorene podané odmietol.

Sťažovateľ doručil okresnému súdu 9. septembra 2016 vyjadrenie vo veci samej.

Okresný súd uznesením z 27. marca 2017 vyzval odporcu v 3. rade na odstránenie väd jeho podania z 8. septembra 2016.

Okresný súd predložil 10. januára 2018 vec Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) na rozhodnutie o podaní odporcu v 3. rade z 8. septembra 2016, ktoré považoval podľa jeho obsahu za dovolanie. Najvyšší súd vrátil vec okresnému súdu 4. apríla 2018 prípisom bez rozhodnutia z dôvodu, že predložené podanie nemá znaky mimoriadneho opravného prostriedku.

Okresný súd previedol 16. apríla 2018 spis do súdneho registra „CbZm“ a vec bola náhodným výberom prerozdelená a pridelená zákonnému sudcovi [REDACTED].

Sťažovateľ doručil okresnému súdu 24. júla 2018 vyjadrenie vo veci samej.

Vec sťažovateľa bola v dôsledku zmeny rozvrhu práce 4. augusta 2020 pridelená novej zákonnej sudkyni [REDACTED], pričom v čase rozhodovania ústavného súdu nebola meritórne ukončená.

IV.

Právomoc ústavného súdu, ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a vyhodnotenie postupu okresného súdu

10. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

11. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

12. Podľa čl. 38 ods. 2 listiny každý má právo, aby jeho vec bola prerokovaná verejne, bez zbytočných prietahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť iba v prípadoch ustanovených zákonom.

13. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

14. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k označeným právam v zásade identické. Ústavný súd súčasne poznamenáva, že ani medzi právom na konanie bez zbytočných prietahov

podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny niet zásadných odlišností, a prípadné porušenie uvedených práv je preto potrebné taktiež posudzovať spoločne.

15. Pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach, v ktorých sa namieta porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny (a čl. 6 ods. 1 dohovoru), ústavný súd vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej je účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. IV. ÚS 221/04).

16. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

17. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplývala do 30. júna 2016 z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), pričom podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp aj v čl. 17 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb. Tento základný princíp konania je premietnutý do ďalších ustanovení Civilného sporového poriadku so zohľadnením osobitostí jednotlivých druhov konaní tvoriacich predmet úpravy tohto poriadku.

18. Ústavný súd pri posúdení, či došlo k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v zmysle svojej doterajšej judikatúry (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) a judikatúry ESELP (rozsudok ESELP vo veci Frydlander v. Francúzsko z 27. 6. 2000, sťažnosť č. 30979/96) zohľadňuje v rámci okolností

konkrétneho prípadu tri základné kritériá, ktorými sú (1) právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu. V rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (rozsudok ESĽP vo veci Záborský a Šmáriková v. Slovensko, m. m. II. ÚS 32/02, III. ÚS 241/2017, IV. ÚS 187/07). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj pri posúdení ústavnej sťažnosti sťažovateľa.

19. Pokiaľ ide o prvé kritérium, t. j. právnu a skutkovú zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že predmetom napadnutého konania je konanie o námietkach proti zmenkovému platobnému rozkazu sp. zn. 1 Zm 633/2013 zo 14. januára 2014, ktoré podal sťažovateľ v procesnom postavení odporcu v 4. rade podľa vtedy platného a účinného § 175 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (zákon č. 438/2015 Z. z. s účinnosťou od 23. decembra 2015 vypustil § 175 Občianskeho súdneho poriadku upravujúci inštitút zmenkového platobného rozkazu, pozn.).

19.1 Ústavný súd konštatuje, že obdobné konania tvoria štandardnú a pravidelnú súčasť agendy všeobecných súdov, preto dĺžka konania nie je závislá od právnej či skutkovej náročnosti prerokovávanej veci. V tejto súvislosti je potrebné podotknúť, že zmenkové konanie podľa vtedy platnej právnej úpravy Občianskeho súdneho poriadku patrilo podľa povahy medzi skrátené formy konania, v ktorých sa uplatňovala koncentračná zásada, preto ústavný súd tento druh konania aj v konkrétnom prípade sťažovateľa posudzoval prísnejšie.

19.2 Ústavný súd však musí konštatovať, že predmetná vec vykazuje aj určitý stupeň časovej náročnosti, a to v súvislosti s prítomnosťou cudzieho prvku v podobe osoby odporcu v 3. rade, ktorému bolo potrebné zasielať všetky písomnosti do zahraničia, a to s vopred zabezpečeným prekladom.

20. V rámci posúdenia druhého kritéria používaného pre hodnotenie prípadných zbytočných priesťahov v súdnom konaní ústavný súd v správaní sťažovateľa nezistil žiadne okolnosti, ktoré mohli mať za následok vznik priesťahov. Sťažovateľovi však možno vytknúť, že sa dostatočne nezaujímal o svoju vec, pretože námietky proti zmenkovému platobnému rozkazu podal už 3. februára 2014, a teda sa mohol ochrány svojho základného

práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny (ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) domáhať už skôr. Sťažovateľ sa však až do podania ústavnej sťažnosti doručenej ústavnému súdu 5. mája 2020 o postup okresného súdu vo vzťahu k rozhodovaniu o jeho námietkach nezaujímal, resp. z obsahu spisu okresného súdu a tiež z obsahu ústavnej sťažnosti nebol zistený opak. So sťažnosťou na prieťahy v namietanom konaní sa obrátil na okresný súd až podaním datovaným 6. októbra 2020, ktoré predložil ústavnému súdu spolu s vyjadrením z 8. októbra 2020. Uvedenú skutočnosť ústavný súd zohľadnil pri ustálení sumy priznaného finančného zadost'učinenia.

21. Ako tretie kritérium pre posúdenie vzniku zbytočných prieťahov ústavný súd napokon hodnotil samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní.

21.1 Po preskúmaní obsahu spisu predloženého okresným súdom v tejto veci sa ústavný súd síce stotožňuje s tvrdením predsedníčky okresného súdu, že procesné úkony boli od začatia konania v roku 2013 až do apríla 2018 vykonávané v zásade plynulo v niekoľkokomesačných intervaloch, avšak okresný súd sa obmedzil a sústredil svoju aktivitu výlučne na vysporiadanie sa s návrhmi odporcu v 3. rade, pričom vo vzťahu k podaným námietkam sťažovateľa proti zmenkovému platobnému rozkazu dosiaľ nevykonal žiaden úkon.

21.2 Súčasne nie je možné prehliadnuť skutočnosť, že okresný súd previedol súdny spis do súdneho oddelenia „CbZm“ až v apríli 2018, t. j. po viac ako štyroch rokoch od podania námietok sťažovateľom, pričom zákonný sudca ostal v konaní následne bezdôvodne nečinný ďalšie dva roky, na čo v konečnom dôsledku poukázala aj predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti. Uvedené teda bezpochyby svedčí o tom, že okresný súd v namietanom konaní nereflektoval na požiadavku postupovať plynulo a bez zbytočných prieťahov.

21.3 Pozornosti ústavného súdu súčasne neuniklo, že okresný súd bol neodôvodnene nečinný aj v procese rozhodovania o návrhu sťažovateľa na prerušenie napadnutého konania, ktorý bol súdu doručený 24. júla 2015, pričom samotná predsedníčka okresného súdu konštatovala, že v súdnom spise bol len založený vyhotovený koncept uznesenia o tomto procesnom návrhu sťažovateľa, avšak bez podpisu zákonného sudcu a bez pokynu

kancelárii súdu na jeho expedovanie účastníkom. Takýto postup okresného súdu nemožno vyhodnotiť inak ako ústavne neakceptovateľný.

22. Ústavný súd v tejto súvislosti dodáva, že inštitút zmenkového platobného rozkazu obsiahnutý v § 175 OSP platnom v čase začatia napadnutého konania a účinnom do 22. decembra 2015 patril medzi tradičné procesné nástroje skráteného súdneho konania, ktorým sa rozhodovalo o nárokoch zmenkových veriteľov, čím sa mal umožniť rýchlejší a jednoduchší spôsob dosiahnutia súdneho rozhodnutia. Postup okresného súdu v napadnutom konaní po podaní námietok proti zmenkovému platobnému rozkazu mal byť plynulým nadviazaním na spomínané skrátené konanie a v súlade s požiadavkou rýchlosti malo byť vo veci nariadené pojednávanie, na ktorom by okresný súd rozhodol, či zmenkový platobný rozkaz ponecháva v platnosti alebo ho zrušuje a v akom rozsahu (§ 175 ods. 3 OSP). V danom prípade bol teda nečinnosťou okresného súdu vo vzťahu k rozhodnutiu o námietkach sťažovateľa *de facto* zmarený účel procesnej úpravy, ktorým bolo rýchle rozhodnutie súdu o nárokoch vyplývajúcich zo zmenky, a to v krátkych lehotách za súčasného uplatnenia koncentračnej zásady (obdobne I. ÚS 262/2020).

23. Napokon v súvislosti s personálnym zlyhaním zákonného sudcu, na ktoré poukazuje predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení a ktorým aj vzniknuté priesťahy ospravedlňuje, ústavný súd zdôrazňuje, že pri posudzovaní toho, či bolo porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov, posudzuje postup súdu, a nie to, či ku zbytočným priesťahom v konaní došlo v dôsledku nedostatočného personálneho obsadenia súdu a následného veľkého počtu vecí pripadajúcich na sudcu alebo v dôsledku subjektívnych príčin na strane sudcu a vedenia súdu. Ústava v čl. 48 ods. 2 totiž zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote (m. m. III. ÚS 449/2016).

24. Na základe uvedeného ústavný súd uzatvára, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní boli nepochybne spôsobené zbytočné priesťahy, čím došlo k porušeniu

základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa čl. 38 ods. 2 listiny a tiež jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výrokovej časti nálezu).

V.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

25. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

26. V záujme efektívnosti ochrany poskytnutej sťažovateľovi ústavný súd v nadväznosti na zistenie porušenia jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny (a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy konať bez zbytočných prietáhov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci nachádza (bod 2 výroku tohto nálezu).

27. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

28. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

29. Sťažovateľ sa v ústavnej sťažnosti domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 10 000 €, čo odôvodňuje neprimeranou dĺžkou napadnutého konania spôsobenou nečinnosťou okresného súdu.

30. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje

nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

31. Ústavný súd v danom prípade pri rozhodovaní o návrhu sťažovateľa na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESĽP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na okolnosti prípadu. S prihliadnutím na doterajšiu celkovú dĺžku napadnutého konania, jeho predmet, správanie sťažovateľa a jeho záujem na veci ústavný súd považoval za spravodlivé priznať sťažovateľovi finančné zadosťučinenie v sume 1 000 € podľa citovaného čl. 127 ods. 3 ústavy (bod 3 výroku nálezu) a nevyhovel tej časti ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľ žiadal priznať finančné zadosťučinenie nad túto priznanú sumu (bod 5 výroku nálezu).

VI.

Trovy konania

32. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

33. Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby 1/6 z výpočtového základu.

34. Sťažovateľ si v konaní uplatnil nárok na náhradu trov konania pred ústavným súdom celkom za sedem úkonov právnej služby, a to konkrétne za:

1. prevzatie a prípravu právneho zastúpenia,
2. „vypracovanie právneho rozboru veci pre klienta ohľadom opodstatnenosti podania ústavnej sťažnosti a právneho rozboru porušenia základných práv a slobôd sťažovateľa zo strany porušiteľa“,
3. podanie ústavnej sťažnosti,

4. vyjadrenie (repliku) zo 6. októbra 2020,

5. „*telefonickú poradu advokáta s klientom ohľadom odpovede sťažovateľa na výzvu Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 05.10.2020*“,

6. vyjadrenie z 8. októbra 2020,

7. „*telefonickú poradu advokáta s klientom ohľadom odpovede sťažovateľa na ďalšiu výzvu Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 05.10.2020*“.

35. Ústavný súd, vychádzajúc z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2019, ktorá bola 1 062 €, priznal sťažovateľovi v súlade s § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky náhradu trov právneho zastúpenia celkom za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2020 (1. prevzatie a príprava právneho zastúpenia, 2. podanie ústavnej sťažnosti) á 177 € a režijný paušál 2 x 10,62 €, ktorú zvýšil o 20 % daň z pridanej hodnoty t. j. o sumu 75,05 €, ktorej platiteľom je právny zástupca sťažovateľa (§ 18 ods. 3 vyhlášky). Celkom teda ústavný súd priznal sťažovateľovi odmenu v sume 450,29 €.

36. Ústavný súd nepriznal sťažovateľovi uplatnenú odmenu za právny úkon označený ako „*vypracovanie právneho rozboru veci pre klienta ohľadom opodstatnenosti podania ústavnej sťažnosti a právneho rozboru porušenia základných práv a slobôd sťažovateľa zo strany porušiteľa*“, pretože tento úkon nepovažoval za účelne vynaložený pri zastupovaní sťažovateľa v konaní pred ústavným súdom.

36.1 K rovnakému záveru ústavný súd dospel, aj pokiaľ ide o uplatnenú odmenu za repliku sťažovateľa zo 6. októbra 2020, keďže predmetné vyjadrenie neobsahovalo žiadne relevantné skutočnosti, ktoré by prispeli k bližšiemu objasneniu veci a ktoré by ústavný súd nemal preukázané z vlastnej činnosti. Aj vyjadrenie sťažovateľa z 8. októbra 2020 je len zopakovaním jeho argumentácie obsiahnutej tak v ústavnej sťažnosti, ako aj v replike, hoci tvrdenia v ňom uvádzané sťažovateľ označuje za „*nové rozhodné podstatné skutkové okolnosti*“.

36.2 Sťažovateľ si súčasne uplatnil odmenu aj za dva úkony označené ako „*telefonická porada advokáta s klientom ohľadom odpovede sťažovateľa na výzvu Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 05.10.2020*“ a „*telefonická porada advokáta*

s klientom ohľadom odpovede sťažovateľa na ďalšiu výzvu Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 05.10.2020“, priznania ktorej sa sťažovateľ domáha s odkazom na nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 1232/20 z 31. augusta 2020. Ústavný súd k tomu uvádza, že náhradu trov konania za poradu možno strane priznať iba v prípade, ak bola porada účelným úkonom právnej služby. V rámci úkonu – prípravy a prevzatia zastúpenia je totiž zahrnutá aj konzultácia s klientom týkajúca sa skutkových a právnych okolností prípadu. Ďalšie porady s klientom sú preto účelné iba za situácie, ak v konaní dôjde k mimoriadnym okolnostiam, ktoré si advokát a klient potrebujú ozrejmiť a prekonzultovať. V okolnostiach prejednávanej veci preto nemožno tieto úkony v konaní pred ústavným súdom považovať za účelné a opodstatnené, a to bez ohľadu na to, v akej forme sa porady právneho zástupcu so sťažovateľom uskutočnili.

37. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný nahradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa advokátskej kancelárie URBAN STEINECKER GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s. r. o., advokátska kancelária, Havlíčkova 16, Bratislava, v lehote uvedenej v bode 4 výroku tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

38. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť a vykonateľnosť dňom jeho doručenia poslednému z účastníkom konania pred ústavným súdom (§ 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. októbra 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu